

7. Hutorskoj, A. V., (2007). *Sovremennaya didaktika: uchebn. posob.* [Modern didactics: a tutorial]. Moscow.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЄВДОКИМОВА-ЛИСОГОР Леся

Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені С. Кузнеця

Наукові інтереси: міжкультурна комунікація, застосування інформаційно-комунікативних технологій у викладанні іноземних мов.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

YEVDOKIMOVA-LYSOHOR Lesia

Anatoliivna – Associate Professor of the Department of Pedagogy, Foreign Philology and Translation Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics.

Circle of scientific interests: intercultural communication, use of information and communication technologies in teaching foreign languages.

Стаття надійшла до редакції 03.05.2019 р.

УДК 37:028:821Ю161Ю2-93.09 «195»

ІВАНОВА Ірина Борисівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри російської мови, зарубіжної літератури та методики їх викладання

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
<https://orcid.org/0000-0001-9873-1677>
 e-mail: Iranova@i.ua

ПОХІЛЬКО Олена Вікторівна –

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри мовної підготовки іноземних громадян

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
<https://orcid.org/0000-0003-1247-146X>
 e-mail: pohilkoh@i.ua

ПРОБЛЕМИ ДИТЯЧОГО ЧИТАННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ВІТЧИЗНЯНИХ НАУКОВИХ ПРАЦЯХ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Важливою характеристикою освітнього сьогодення України є прагнення до виховання високоосвічених, патріотично свідомих громадян, що мають широкий кругозір, розвинені творчі здібності, володіють навичками критичного мислення, є висококультурними людьми. У реалізації цих складних завдань значну роль відіграє дитяча література, яка з давніх-давен була надійним засобом у руках вчителів, батьків і всіх тих, хто пов'язаний зі справою виховання та навчання молоді. Водночас значення книги у формуванні внутрішнього світу дитини не оцінена належним рівнем. Фахівці констатують суттєве зниження інтересу дітей та молоді до читання, що, безумовно, має цілу низку причин: дитяча література часто залишається периферійним явищем у загальному літературному процесі, в ній бракує уваги до проблем, якими переймаються юні читачі; окремі спроби сучасного тлумачення її феномену не є суттєвими та багатовекторними; змалечку у

дітей не формується потреба «співпрацювати з книжкою», тобто знаходити в ній поради, вчителя, друга. І це притому, що українська педагогічна думка в усі часи, зокрема в другій половині ХХ століття, приділяла велику увагу проблемам еволюції вітчизняної літератури для дітей, вивченню та популяризації її кращих здобутків. Тож сучасний стан української дитячої літератури – проблема, перш за все, педагогічна, оскільки не долати у вирішенні цього питання, без сумніву, відобразяться не тільки на нинішніх, а й на існуючій майбутніх поколіннях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Доцільність звернення до творів дитячої літератури, застосування її кращих зразків у навчально-виховному процесі стала предметом розгляду у працях сучасних науковців. Значною мірою розвитку вказаної проблеми сприяли дослідження, у яких іде мова про книгу як могутній чинник формування дитячої особистості (А. Богуш, І. Вавілова, Л. Вовк, В. Гуменна, Л. Дрофань, М. Євтух, С. Золотухіна, М. Малиш,

Н. Півнюк, Б. Якимович та ін.). Теоретичним аспектам розвитку української дитячої літератури присвячено праці Т. Качак, Л. Кіліченко, В. Костюченко, П. Лещенко, І. Проценко, М. Славової, Р. Стаднійчук та ін.; аналізу становлення і розвитку шкільної літератури в Україні – роботи Г. Атрошенко, Л. Базиль, В. Зарви та ін. Серед наукових праць літературознавчого характеру вирізняються розвідки щодо впливу дитячої літератури на розвиток особистості (І. Голубева, О. Кравецька та ін.). Однак є всі ознаки браку системних досліджень з цієї проблеми, що вказує на необхідність більш глибокого її розгляду. У зв'язку з цим виникла потреба ґрунтовного вивчення історичного досвіду попередніх поколінь стосовно використання в навчально-виховній діяльності закладів освіти і в родині кращих зразків дитячої літератури.

Мета статті – розкрити змістові особливості праць вітчизняних науковців другої половини ХХ століття із проблем дитячого читання та розвитку української дитячої літератури, довести доцільність їх вивчення та розширеного використання в сучасних соціокультурних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Входження людини до книжкового всесвіту, у першу чергу, відбувається за допомогою літератури, спеціально створеної для дітей. Аналіз джерел засвідчує, що питання дитячого читання та розвитку літератури для дітей завжди були в центрі уваги філософів, соціологів, педагогів і просвітителів. У різні часи до них зверталися Г. Сковорода та К. Ушинський, М. Драгоманов та О. Потебня, С. Русова та М. Максимович, І. Огієнко та Я. Чепіга. Твори А. Макаренка та В. Сухомлинського, напрацювання наших сучасників Л. Вовк, М. Євтуха, І. Зязюна, Н. Ничкало, О. Сухомлинської, Л. Штефан та інших пройняті думкою про важливу роль саме дитячої літератури у становленні особистості. У післявоєнні, зокрема п'ятдесяті, роки досить активно до цієї проблеми зверталися О. Бандура, В. Гречинська, О. Кравецька, О. Мазуркевич, М. Ярмаченко. У цей же період проблемами дитячого читання та розвитку української дитячої літератури, її місця в українському історико-педагогічному процесі, виховній та освітній ролі творів для дітей інтенсивно й продуктивно займався Ю. Ступак – педагог, літературознавець, фольклорист, мистецтвознавець, автор численних наукових праць з історії педагогіки та етнопедагогіки.

Зауважимо, що зацікавленість Ю. Ступака проблемами дитячого читання,

історії дитячої літератури була притаманна йому впродовж усього творчого шляху. Аналіз педагогічної спадщини вченого засвідчив, що значну увагу він приділяв проблемам виховання дітей дошкільного та шкільного віку саме засобами художньої літератури. Так, Юрій Петрович звертався до творчості видатних українських, російських і білоруських письменників, а саме: Г. Сковорода, Марко Вовчок, С. Васильченка, Л. Глібова, П. Грабовського, П. Мирного, Лесі Українки, І. Франка, М. Коцюбинського, П. Панча, І. Неходи, О. Донченка, П. Тичини, В. Короленка, М. Лермонтова, Л. Толстого, Максима Горького, Янки Купали, Якуба Коласа, Петруся Бровки та ін.

У численних працях науковця застосовувався передусім персоніфікований підхід, діяльність кожного із митців висвітлювалася різнобічно; вчений намагався зосередитися на сутності їхніх педагогічних поглядів. Ю. Ступака належить велика кількість розвідок із промовистими назвами: «Коцюбинський про освіту і виховання» [9], «Леонід Глібов як дитячий письменник» [10], «Леся Українка і дитяча література» [11], «Педагогічні погляди Грабовського» [12] тощо.

Аналіз джерел дозволяє виокремити погляди Ю. Ступака щодо відомого українського письменника та просвітника Михайла Михайловича Коцюбинського. Так, дослідник зазначав, що М. Коцюбинський, вказуючи на «слабкість» літератури для дітей, підкреслював, що книга для юного читача мала бути «підручником життя», важливим засобом пізнання дійсності, відзначатися глибокою ідейністю, збуджувати громадянські почуття. Дослідник акцентував увагу на тому, що М. Коцюбинський звертався до педагогічної проблематики на сторінках власних художніх творів, вказуючи на нерозривний зв'язок навчання й виховання з соціально-економічним життям. Зокрема, у повісті «Fata morgana» він продемонстрував бажання учасників революційних подій 1905–1917 рр., відкрити народний університет, перетворити панські покої на школи та просвітницькі установи; в оповіданнях «Андрій Соловейко, або вчене світ, а невчене тьма», «Ціпов'яз» указував на зростаюче прагнення народу до знань, «щоб робити людям добро»; в газеті «Хор» засуджував застосування насильства у процесі освіти; у новелі «Цвіт яблуні» доводив важливість глибокої любові до дитини, людяності, щирості та сердечності у ставленні до неї; в оповіданні «Подарунок на іменини» критикував намагання

«реакціонерів та монархістів» виховувати у молодих людях «низькі інстинкти» [1, с. 80–81].

Встановлено, що вчений звертав увагу на такі аспекти педагогічних поглядів М. Коцюбинського, як: врахування індивідуальних особливостей дітей, побудова сімейного виховання на засадах народної педагогіки, важливість рідномовного навчання з використанням творів класиків української художньої літератури та дитячого фольклору.

Ю. Ступак відзначав особливий інтерес Михайла Михайловича до роботи з дітьми молодшого віку, вказуючи на простоту, лаконізм, образність мови, істотний виховний потенціал його казок («Про двох цапків», «Дві кізочки», «Івасик та Тарасик», «Десять робітників» та інших), позбавлених штучних повчань і нудного моралізаторства [2]. Пройняті «здоровим гумором», вони мали виховувати у дітей високі моральні почуття, формувати здатність до подолання різних життєвих незгод, надавали у доступній цікавій формі знання про людей та оточуючий світ, прославляли працю простих трудівників, засуджували впертість, зневажали самозакоханість та нерозсудливість.

У своїх наукових пошуках Ю. Ступак звертав увагу й на маловідомий широкому загалу напрям діяльності відомого українського письменника, поета та байкаря Леоніда Глібова – дитячу літературу. Вчений високо оцінював його внесок у створення такої літератури для дітей, що одночасно навчає і виховує. Його віршовані загадки, казки, байки й акровірші, які ґрунтувалися на народній основі, сприяли розвитку мови й уявлень дітей, збагаченню їхніх знань, приваблювали своєю звучністю і мальовничістю. Ю. Ступак відзначав багату народну мову байок Л. Глібова, гнучку, дотепну, насичену жартами, приказками та прислів'ями, життєрадісність ліричних віршів, оригінальність віршованих загадок із відгадками, широту їх тематики, що охоплювала явища природи та небесні світила, рослини та тварини, одяг та речі хатнього вжитку, розваги та дозвілля дітей тощо [1, с. 62–63].

Загадки Л. Глібова характеризувалися живописністю, конкретністю та образністю, динамічністю, відзначалися теплотою почуттів, щирістю та любов'ю до дітей, м'яким гумором, часто мали ритмічну будову та народну основу. Це були яскраві та зручні для запам'ятовування зразки української мови. Письменник малював перед дітьми наочну картину з чіткою сюжетною

побудовою, розповіддю про подію, кількома дійовими особами, гумористичними вставками та жартами. Акцентувався Ю. Ступак і на особливостях викладу загадок, їх побудові у формі бесіди старого досвідченого дідуся з великим гуртом малечі, який розповідає іноді серйозно і поважно, а іноді – з веселим сміхом [10, с. 43].

Ці ж особливості творчої манери й стилю були характерними для віршованих казок (як-то «Початок невикінченої казки» – незакінчений переспів «Казки про рибака і рибку» О. Пушкіна, фактично великий за обсягом, життєрадісний та дотепний вступ до неї) та віршів Л. Глібова («Веснянка», «Зимова пісенька», «Пташка», «Квіткове весілля», «Ходить гарбуз по городу» та інших, в яких передавалися щирі почуття піднесення і радості) [1, с. 64]. Не випадково ці твори отримали широке розповсюдження ще за життя автора та навіть перекладалися іншими мовами, а після його смерті – включалися до хрестоматій, читанок, збірників для дитячого читання, користуючись визнанням серед широкого загалу та освітянської громадськості.

У своїх наукових пошуках Ю. Ступак звертався до постаті знаної української письменниці та перекладачки Марії Олександрівни Вілінської, відомої світові як Марко Вовчок. Юрій Петрович виокремлював низку статей та нарисів педагогічного характеру («Листи з Парижа», «Дитяче свято», «Заклади для сліпих та глухонімих дітей»), написаних Марко Вовчок переважно під час закордонних подорожей [3]. Увагу вченого привернули написана нею «Історія для дітей», думки письменниці щодо критики шкільної схоластичної освіти та виховання, досвід створення високохудожніх зразків демократичної дитячої літератури та перекладів творів кращих західноєвропейських письменників. Дослідник позиціонував Марко Вовчок як першого дитячого письменника-прозаїка в українській літературі, відзначаючи її внесок в історію розвитку вітчизняної дитячої прози, адже кращі її твори характеризувалися глибоким реалізмом і народністю, виховували та розвивали у малечі бадьорість, ініціативність, наполегливість у досягненні мети, відданість інтересам рідного народу, почуття патріотизму, волі, людської гідності і самосвідомості. Ю. Ступак зазначав, що глибоко правдиві з соціально-історичної точки зору події письменниці втілювала в привабливу, захоплюючу форму, що забезпечували популярність її доробку серед дітей [2].

Дослідник підкреслював, що Марко

Вовчок зберігала прихильність до жанру казки впродовж всього життя. Так, великої популярності набули її казки «Королівна я», «Підприємливий джміль», «Злак колючка та добра троянда», «Досконала курка», «Чортова пригода». Особливий інтерес Ю. Ступака викликали такі твори письменниці, як казки «Дев'ять братів», «Ведмідь», «Невільничка», повісті «Кармелюк», «Маруся» та інші, які не призначалися спеціально для дітей, проте мали велике виховне значення і користувалися значним успіхом у читачів із різних країн (як-то оповідання «Горпина» та «Два сини», повість «Інститутка») [2, арк. 265–278]. Відзначає дослідник і запрошення письменниці до співробітництва у першому французькому журналі для дітей та той факт, що деякі твори Марко Вовчок є відомими тільки у французькій літературі.

Якщо при дослідженні творчої спадщини Л. Глібова та Марко Вовчок увага науковця, насамперед, зосереджувалася на ролі майстрів у написанні творів зі значним виховним потенціалом, то у працях, присвячених видатній українській письменниці Лесі Українці, вона була прикута до поезії для дітей, в основі якої широко використовувався фольклор (вірші для дошкільнят «Вишеньки», «На зеленому горбочку», «Мамо, іде вже зима», «Літо краснеє минуло», «Колискова», прозові казки «Біда навчить», «Лелія», «Метелик» та ін.). Науковець наголошує, що доробок поетеси знайомив юних читачів з природою, допомагав зрозуміти роль мистецтва, пробуджував віру в свої сили, виховував почуття любові до всього прекрасного, оптимізм. Життєрадісність, «жадоба» пізнання, благородство вчинків, «здатність до смілої мрії, що прикрашає й возвеличує людину», – такі моральні принципи прагнула прищеплювати свої читачам Леся Українка, на думку Ю. Ступака [11, с. 40].

Дослідник стверджував, що для поезії Лесі Українки характерним було уміння автора передати «те відчуття радості, яке виникає у дитини від пізнання навколишніх речей та навколишнього світу». Продовжуючи цю думку, він наголошував, що «навчаючи бачити прекрасне в природі, багатство її барв, яскравість їх, відчувати багатоголосся її, помічати безліч звукових відтінків і тонів, різноманітність шумів, письменниця фіксує увагу й на багатоманітності тих почуттів, які породжуються спостереженнями над природою» [1, с. 86–87]. До того ж як і вся література для малят, доробок поетеси супроводжувався ілюстраціями, що унаочнювали створений за допомогою слова

образ, до якого Леся Українка була вельми вимогливою.

На відміну від інших публікацій, присвячених виокремленню та вивченню педагогічних ідей у художньому просторі різних письменників, у розвідках про Леся Українку більш яскраво змальовано образ самої поетеси – співця мужності й боротьби, яка особистим прикладом виховувала кращі людські риси, була гідним зразком для наслідування. Ю. Ступак наголошує, що поетеса звеличувала високі душевні поривання, здатність на рішучі вчинки і самопожертву, протиставляючи це «обивательському міщанському животінню».

Продовжуючи наукові дослідження в історико-педагогічній галузі, Ю. Ступак звернувся до вивчення педагогічного потенціалу творчості Павла Арсеновича Грабовського, українського поета-лірика, публіциста, перекладача, яскравого представника української інтелігенції, який вів невтомну боротьбу за національне визволення України. Досліднику імпонувало персоніфікований підхід у працях П. Грабовського. Цікавими були його дослідження щодо розкриття образів учителів у художній літературі [3, арк. 18–26]. Співзвучними бачилися ідеї Павла Арсеновича щодо значної виховної ролі дитячого читання та «неабияких літературних здібностей», необхідних для написання творів для юних читачів. Прихильник глибоко ідейної реалістичної літератури, пройнятої прагненням виховувати у юних читачів активну позицію щодо навколишньої дійсності, аналітичний розум та прогресивні політичні переконання, П. Грабовський сам був автором численних віршів для дітей (наприклад, «До школи», «До дітей», «Щоглик») [4, арк. 1–2]. Тож в центрі його уваги перебували питання розумового і морального виховання дітей, які б «росли на радість краю».

Ю. Ступак звернув увагу на таку вагому з виховної точки зору працю Павла Грабовського, як «Лист до молоді української», в якій педагог обґрунтував служіння рідній Україні як спільну мету для молодих українців з обох берегів Дніпра [3, арк. 17].

Аналіз творчого доробку Павла Арсеновича дозволив Ю. Ступаку визначити його основні спрямування: заклики до активного життя, возвеличення праці у розвитку людини. П. Грабовський підтримував ідеї виховання в душі народності (К. Ушинський), обґрунтував необхідність рідномовного навчання малечі, звертався до потреб населення в освіті для дорослих, надавав

великого значення самостійному читанню як дієвому методу навчання і виховання [3, арк. 35–37, 47].

Варто підкреслити, що звернення Ю. Ступака до вивчення творчості означених вище, як і багатьох інших визначних представників української інтелігенції другої половини XIX – початку XX століття, є свідченням його громадської мужності, адже у радянський період подібна проблематика наукових пошуків перебувала під неофіційною забороною.

Творчі пошуки в царині проблем дитячого читання та розвитку української дитячої літератури, започатковані ентузіастами в 50–60-ті роки, широко розповсюдилися в кінці XX століття та продовжують активно досліджуватися в сучасній, вже незалежній та вільній Україні, свідченням чого є доробок таких науковців, як В. Кизилова [5], Н. Кіліченко [6], М. Славова [7], Р. Стаднійчук [8] та багатьох інших, які вслід за своїми попередниками позиціонують дитячу літературу, перш за все, як вагомий засіб формування особистості дитини.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Розкриття змістових особливостей історико-педагогічних праць другої половини XX століття із проблеми дослідження переконує, що науковці приділяли значну увагу різноаспектним питанням дитячої літератури. Адже твори нової і новітньої літератури, представлені іменами М. Коцюбинського, Л. Глібова, Марко Вовчок, Лесі Українки, П. Грабовського та інших, заклали основи української літератури для дітей. Саме в них було здійснено перші спроби її теоретичного обґрунтування як окремої галузі, осмислення специфіки, функцій (естетичних, етичних, навчально-дидактичних та ін.) і значення у формуванні дитячої особистості, що вказує на доцільність їх вивчення та розширеного використання на сучасному етапі. Проте до цього часу ще не досить дослідженими є визначення вимог до створення літератури для дітей, здатної розвивати світогляд дітей, їхню уяву, фантазію, творчість. Потреби сучасного життя привертають увагу науковців до вирішення цього питання, що й окреслює перспективну лінію подальших досліджень з означеної проблеми.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Білецький Д. М. Українська дитяча література: посібник для педагогічних інститутів / Д. М. Білецький, Ю. П. Ступак. – К.: Радянська школа, 1963. – 235 с.

2. Державний архів Сумської області. Ф. Р-7443. Ступак Юрій Петрович (1911–1979 рр.). Оп. 1. Спр. 11. Ступак Ю. П. Нариси з історії української дитячої літератури XIX – початку XX століть. Докторська дисертація (Неповний машинописний екз.), 1960 – 70-ті рр. 351 арк.

3. Державний архів Сумської області. Ф. Р-7443. Ступак Юрій Петрович (1911–1979 рр.). Оп. 1. Спр. 14. Ступак Ю. П. «Розвиток педагогічної думки на Україні (XIX століття)». Наукова робота. (Неповний машинописний екз. з правкою авт.), 1955–1960 рр. 50 арк.

4. Державний архів Сумської області. Ф. Р-7443. Ступак Юрій Петрович (1911–1979 рр.). Оп. 1. Спр. 119. Статті в періодичній пресі з питань педагогіки, 1954–1958 р. 8 арк.

5. Кизилова В. В. Дитяча література: Стан. Проблеми. Перспективи / В. В. Кизилова // Актуальні проблеми слов'янської філології. – 2009. – Вип. XX. – С. 237–242.

6. Кіліченко Н. Л. Українська дитяча література / Н. Л. Кіліченко. – К.: Вища школа, 1988. – 264 с.

7. Славова М. Попелюшка літератури. Теоретичні аспекти літератури для дітей / М. Славова. – К.: ІПЦ «Київський університет», 2002. – 81 с.

8. Стаднійчук Р. Дитяча література: від реалії до ідеалу / Р. Стаднійчук // Слово і час. – 1994. – № 9/10. – С. 41–44.

9. Ступак Ю. П. Коцюбинський про освіту і виховання / Ю. П. Ступак // Радянська школа. – 1953. – № 8. – С. 61–78.

10. Ступак Ю. П. Леонід Глібов як дитячий письменник / Ю. П. Ступак // Дошкільне виховання. – 1957. – № 3. – С. 42–43.

11. Ступак Ю. П. Леся Українка і дитяча література / Ю. П. Ступак // Дошкільне виховання. – 1958. – № 8. – С. 40–41.

12. Ступак Ю. П. Педагогічні погляди Грабовського / Ю. П. Ступак // Радянська освіта. – 1954. – 11 вересня.

REFERENCES

1. Biletskyi, D. M. (1963). *Ukrainska dytiacha literatura*. [Ukrainian children's literature]. Kyiv.

2. *Derzhavnyi arkhiv Sumskoi oblasti. F. R-7443. Stupak Yurii Petrovych (1911–1979 rr.). Op. 1. Spr. 11. Stupak Yu. P. Narysy z istorii ukrainskoi dytiachoi literatury XIX – pochatku XX stolit.* [Sketches on history of Ukrainian children's literature]. Sumy.

3. *Derzhavnyi arkhiv Sumskoi oblasti. F. R-7443. Stupak Yurii Petrovych (1911–1979 rr.). Op. 1. Spr. 14. Stupak Yu. P. «Rozvytok pedahohichnoi dumky na Ukraini (XIX stolittia)»* [Development of pedagogical thought in Ukraine (XIX century)]. Sumy.

4. *Derzhavnyi arkhiv Sumskoi oblasti. F. R-7443. Stupak Yurii Petrovych (1911–1979 rr.)*. [Articles in periodicals on pedagogical issues]. Sumy.

5. Kyzylova, V. V. (2009). *Dytiacha literatura: Stan. Problemy. Perspektyvy*. [Children's literature: State. Problems. Prospects]. Kyiv.

6. Kilichenko, N. L. (1998). *Ukrainska dytiacha literatura*. [Ukrainian children's literature]. Kyiv.

7. Slavova, M. (2002). *Popeliushka literatury. Teoretychni aspekty literatury dlia ditei*. [Cinderella of literature. Theoretical aspects of literature for children]. Kyiv.

8. Stadniichuk, R. (1994). *Dytiacha literatura: vid realii do idealu*. [Children's literature: from reality to ideal]. Kyiv.

9. Stupak, Yu. P. (1957). *Kotsiubynskiy pro osvitu i vykhovannia* [Kotsiubynskiy about education and upbringing]. Kyiv.

10. Stupak, Yu. P. (1957). *Leonid Hlibov yak dytiachyi pysmennyk*. [Leonid Hlibov as a children's writer]. Kyiv.

11. Stupak, Yu. P. (1958). *Lesia Ukrainka i dytiacha literatura*. [Lesia Ukrainka and children's literature]. Kyiv.

12. Stupak, Yu. P. (1954). *Pedahohichni pohliady Hrabovskoho*. [Pedagogical views of Hrabovskiy]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ІВАНОВА Ірина Борисівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри російської мови, зарубіжної літератури та

методики їх викладання Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Наукові інтереси: історія педагогіки, методика викладання літературознавчих дисциплін.

ПОХІЛЬКО Олена Вікторівна – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри мовної підготовки іноземних громадян Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Наукові інтереси: історія педагогіки, методика викладання лінгвістичних дисциплін.

INFORMATION ABOUT AUTHORS

IVANOVA Iryna Borysivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Chair of Russian Language, Foreign Literature and Methods of their Teaching of Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko.

Circle of scientific interests: History of pedagogy, Methodology of teaching literature studies disciplines

POKHILKO Olena Viktorivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Teacher of the Chair of Language Training for Foreign Citizens of Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko.

Circle of scientific interests: History of pedagogy, Methodology of teaching linguistic disciplines.

Стаття надійшла до редакції 12.04.2019 р.

УДК 37.016:811.112.2

КАПІТАН Тетяна Анатоліївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри лінгводидактики та іноземних мов Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
<https://orcid.org/0000-0002-9999-9293>
 e-mail: Kapitan_18@mail.ua

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ГРИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. З огляду на те, що використання нових інформаційних технологій сприяло визнанню потреби інтенсифікації й удосконалення навчання іноземної мови. Основне завдання вчителя на уроці іноземної мови – навчити учнів працювати відповідально, результативно, змістовно та творчо, тому вчитель постійно перебуває в пошуку таких форм роботи, які б могли забезпечити максимальну активність учнів на уроці.

Для вироблення вміння спілкуватись іноземною мовою важливо забезпечити

мовне середовище для учасників процесу: учителя й учнів, оскільки вчитель виконує функції не лише організатора, а й учасника в мовленнєвому середовищі учнів. Завдання вчителя полягає в тому, щоб залучити всіх учнів до роботи на уроці, що сприяє підвищенню результативності навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці й методисти тривалий час вивчають проблему використання ігор на уроках іноземної мови. Їхні дослідження засвідчують, що використання ігор на уроках іноземної мови підвищує ефективність засвоєння мовного матеріалу.